

Asia: VM/674/00.01.00.01/2018

Maakuntien digi-yhtenäis[ohjaus]politiikka ja sen toimeenpanosuunnitelma vuosille 2018-2022

Lausunnonantajan lausunto

Pyydämme lausuntoa sekä asiakirjan nimestä, sisällöstä että liitteistä. Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään.

Maakuntien digiohjauspolitiikkaluonnos luo teoriassa selkeät pelisäännöt digipalvelujen kehittämiseen, käyttöönottoon ja osin myös niiden liittämiseen järjestämistehtävän toteuttamiseen. Kuitenkin maakunnan tehtävien toteuttaminen on hyvin monisyinen kokonaisuus, jonka nyt esitetty luonnos huomioi vain osittain tarjoten yleistyksen ja yksinkertaistuksen, jonka toimivuutta todellisuudessa päästään testaamaan vasta maakuntien toiminnan alkaessa.

Politiikkalinjausten yhteenvedossa todetaan, että kukin maakunta vastaa digitalisoitumisen toteuttamisen johtamisesta ja toimeenpanosuunnitelman toteuttamisesta maakunnassa. Lisäksi maakuntien on yhdessä suunniteltava ja otettava käyttöön tarvittavat kansalliset ja yhteiset digipalvelut. Linjaukset on laadittu yhteistyön näkökulmasta; yhdessä tehden ja yhdessä toteuttaen, yhdessä raportoiden. Toiminnan alkuvaiheessa tällainen yksituumaisuuden periaate tuntuu melko vaikealta yhtäläisesti toteuttaa kaikissa maakunnissa ja kaikilla ohjaavilla tahoilla.

Viraston ja hallinnonalan kokonaisarkkitehtuuri ohjaa parhaimmillaan kehittämistä, mutta kokonaisarkkitehtuurin sisäistäminen ja sen merkityksen ymmärtäminen saattaa vaatia lisäpanostusta. Samoin tarvitaan lisäpanostusta yhteistyön merkityksen korostamiseen maakuntien välillä sekä suhteessa valtionhallintoon. Meneillään oleva maakuntatietohanke on muodostamassa yhteisiä arkkitehtuuriperiaatteita maakuntiin, maakuntatietohankkeen tuloksista olisi hyvä olla selvillä.

Digitalisaatiorahankkeiden omistajat pitää olla selvillä ennen kehittämisen aloittamista, jolloin myös sitoutuminen hankkeiden tuloksiin ja käyttöönottoon varmistetaan.

Rahakehys tulee olemaan monelle maakunnalle niin tiukka, että vaikka käyttöönotto sinänsä vielä onnistuisikin, niin palvelujen kehittämisen edellyttämä resursointi voi osoittautua yleiskatteellisesta rahoituksesta ylivoimaiseksi irrottaa. Sopeuttaminen jätetään täysin maakunnan omaksi tehtäväksi. Linjauksissa ei mainita miten valtio resursoi omalta osaltaan toimintaa. Vai onko tarkoitus, että myös kehittämistoiminta jää maakuntien yksinään maksettavaksi?

Maakuntien vastuulla on, että kehittämisestä muodostuu jatkuvaa, monikanavaista ja osallistavaa. Mikä on tässä toiminnassa valtion rooli?

Maakuntien digilinjausten periaatteisiin sisältyy monia kannatettavia lupauksia, joiden toteuttaminen saattaa olla vaikeaa. Ensimmäinen periaate on asiakaslähtöisyys niin palveluiden suunnittelussa kuin toteutuksessa. Riittävä tieto ja turhan asioinnin karsiminen helppokäyttöisten ja turvallisten palveluiden avulla on kannatettavaa. Tarjonnassa on kuitenkin syytä huomioida asiakaskunnan kirjo. Asiakaskunta edellyttää erilaisia helppolukuisuuteen, kielellisiin valmiuksiin ja erilaisiin kulttuuritaustoihin perustuvia tapoja tarjota tietoa. Digipalveluissa on laitettava erittäin vahvasti painoa sille, että asiakas ymmärtää oikeutensa ja velvollisuutensa ja ettei asiakas koe valintojensa vuoksi esim. taloudellisia menetyksiä.

On erittäin perusteltua, että digitalisoitumista halutaan viedä yhtenäisesti eteenpäin koko maassa niin maakunnissa kuin valtiollakin. Tuntuu kuitenkin resurssien tuhlaukselta, että kehittämistyötä ei kuitenkaan tehdä aidosti yhdessä vaan digipalvelutarjonta saattaa olla hyvinkin erilaista eri maakunnissa.

Heinonen Eija
Keski-Suomen ELY-keskus